

De flesta människor tror att örter bara är något man använder för att krydda maten med. Men, för tusentals år sedan spelade örter och andra växter en väsentlig roll som medicinalväxter. Aspirin t.ex. kommer ursprungligen ur barken från vide.

Det finns ett naturligt samband mellan örter, helande och hälsa. Av den enkla anledningen har örtbaserad medicin en djup och bred förankring i det flesta av världens kulturer. En stor del av den gamla örtekunskapen bevaras och förs vidare i form av berättelser. Men det finns också noga dokumenterat i örtböcker som ger en detaljerad information om egenskaperna hos de växter som används inom örtmedicinen.

Örter och örtmedicin är utgångspunkten för de läkemedel som dagens läkemedelsindustri tillverkar. De aktiva beståndsdelarna i örter har identifierats, analyserats och därefter tillverkats på syntetiskt vis.

Örter är absolut inte tänkt som någon slags ersättning för veterinärvård. Om ditt djur är sjukt måste självklart veterinär tillkallas. Om du vill behandla ditt djur med örtmedicin bör du göra detta i samråd med veterinär.

Källa:

Hoffman, David. *Medical Herbalism* (2003)

Mills, Simon Y. *The Essential Book of Herbal Medicine* (1993)

Philips, Roger & Foy, Nicky. *Herbs* (1990)

Wynn, Susan G & Fougere, Barbara J. *Veterinary Herbal Medicine* (2007)

NÄSSLA *Urtica Dioica*

Den oansenliga nässlan är vanligt förekommande i världens alla tempererade områden. Den brukar växa vilt i häckar, kring åkrar och vid vägrenar – överallt där det finns tillräckligt med kväve i jorden. De fibrer som kan utvinnas från nässlan liknar hampans och linets fibrer och användes förr såväl till kläder som till segelduk och rep. Vissa tygproducenter anser än i dag att nässelfibrer är bättre än bomull för att tillverka sammet och plysch. Nässlan är också rik på vitaminer och mineraler och kan användas som ersättning för löpe.

Nässlans aktiva beståndsdelar är flavonoider, aminer, glukokinoner och tanniner. Den innehåller också stora mängder av mineralerna kalcium, kalium, kisel och järn, liksom C-vitamin. Nässlan innehåller höga halter av järn och kan användas med gott resultat för att behandla anemi. Nässlan är också starkt vattendrivande och har en sammandragande och blodstillande verkan. Den har rykte om sig att ha en välgörande verkan vid artrit,

vilket hänger samman med dess förmåga att avlägsna urinsyra och andra sura slaggprodukter från kroppen.

Nässlan har också visat sig ha en gynnsam effekt på hjärtat och förbättrar cirkulationen till vävnaderna. Dessutom har man funnit att nässlan stimulerar mjölkproduktionen och sänker blodsockret hos dem som har högt blodsocker.

KRYDDTIMJAN *Thymus Vulgaris*

Det finns numera många olika varianter av timjan, som alla härstammar från den vildväxande timjan som fortfarande finns i Medelhavsländerna i södra Europa. Alla de här underarterna innehåller en del aktiva beståndsdelar, men styrkan varierar avsevärt varför det inom örtmedicinen är viktigt att använda standardarten.

Timjan innehåller eterisk olja med beståndsdelar som tymol, karvakrol, borneol, cymen och linalool. Tymol är ett starkt antiseptisk ämne som verkar utan att irritera hud eller slemhinnor. Karvakrol stimulerar slemhinnorna medan borneol stimulerar cirkulations-, andnings- och nervsystemet.

Timjan i dess hela form innehåller också tanniner, flavoner och saponiner. Den motverkar svamporganismer och parasiter och är särskilt effektiv mot rundmask.

Timjan har en kramplösande verkan på tarmarna och motverkar väderspänningar. Vid astmatiska besvär kan timjan också lindra kramp i luftrören. Timjans anti-septiska verkan är effektiv mot infektion i urinvägarna och i luftrören, och den är särskilt värdefull på grund av dess slemlösande egenskaper.

KANEL

Cinnamomum Zelandicum

Kanelträdet härstammar från kryddön Sri Lanka, men odlas nu överallt i tropikerna. Kanel importerades till Egypten så tidigt som 2 000 f.Kr. och var förr i tiden mycket uppskattad eftersom den ansågs som en passande gåva till kungligheter. Kanelkryddan görs genom att man torkar det inre lagret av barken från unga träd, som kan bli upp till tio meter höga som fullvuxna.

Den viktigaste beståndsdelarna i kanel är den eteriska oljan som innehåller kanelaldehyd, kanelsyra, eugenol, metyleugenol, fellandren samt kanelacetat. Kanelaldehyd har visat sig ha lugnande, svampdödande, bakteriedödande och febernedsättande effekter. Den eteriska oljan i dess hela form har också antivirala egenskaper, fungerar som ett maskdrivande medel samt stimulerar matsmältning och cirkulation. Kanel innehåller även kumariner och konden-

serade tanniner, som bidrar till att kanel har en kramplösande verkan, lindrar väderspänningar och även lindrar magkramper orsakade av diarré.

PEPPARMYNTA

Mentha Piperita

Pepparmyntan användes ursprungligen av grekerna och fördes till Storbritannien på romartiden, då den användes på en mängd olika sätt, till exempel för att hålla gnagare borta från ostar. Växten odlas nu i hela världen men trivs bäst i områden med ett tempererat klimat.

Pepparmynta innehåller eterisk olja, vars viktigaste beståndsdel är mentol. Mentol är en monocyklisk alkohol som i sin isolerade form bildar kristaller. Pepparmynta är starkt antiseptiskt, är mycket effektiv mot parasiter och kan användas för att behandla ringorm och andra svampinfektioner på huden. Den har också en mild lokalbedövande effekt.

Pepparmyntans alla beståndsdelar tillsammans tycks vara mer effektiva än enbart mentol vid invärtes bruk, vilket tyder på att de andra beståndsdelarna också har en stor betydelse. De är bland annat pulegon, menton, piperiton, eukalyptol och limonen liksom tanniner och flavoner. Pepparmyntan har en kramplösande verkan i magen och en lugnande effekt på magslemhinnan, särskilt i tjocktarmen, vilket gör att den lindrar väderspänningar och även kan lindra gallbesvär.

Pepparmynta främjar också flödet av gallvätska till tarmarna, vilket renar

levern och lindrar infektioner och inflammationer i gallblåsan. Den har också en allmänt avslappnande verkan som kan hjälpa mot nervösa spänningar.

KVASSIA

Picrasma Excelsa

Kvassia, även kallad bitterved, kommer från ett träd som växer i Sydamerika. Dessa aktiva beståndsdelar är alkaloider och kvassinoider. Växten används traditionellt för att behandla angrepp av rundmask samt som ett stärkande och aptitstimulerande medel.

ÅLANDSROT

Inula Helenium

Ålandsroten ger en bra illustration av örternas komplexa och sammansatta verknings sätt. Växtslemmet har en avslappnande verkan samtidigt som den eteriska oljan har en stimulerande effekt, vilket gör att växten både lindrar irritation och är slemlösande. Förutom dessa egenskaper har den också en allmänt antibakteriell verkan och den bittra smaken stimulerar aptiten och matsmältningen.

Priest och Priest betraktade ålandsroten som "milt stimulerande, stärkande och

slemlösande, lämplig vid kronisk luft-
rörskatarr: den skyddar, stärker och
renar slemhinnorna i lungorna. Lämplig
att användas vid kroniska bröstbesvär
med svår katarr med slembildning
och/eller när risk föreligger för att
utveckla tuberkulos .??

VITLÖK

Allium Sativum

Vitlökens egenskaper skulle kunna låta
för bra för att vara sanna om de inte var
underbyggda av vetenskaplig forskning
från många olika håll. Den omfattande
forskning som har gjorts om denna fan-
tastiska växt visar varför vitlöken har
ansetts så viktig i mer än tvåtusen år.
Växten härstammar från Centralasien
men odlas nu över hela världen, särskilt
i södra Europa.

Den främsta beståndsdelarna i vitlök är
eterisk olja som innehåller alliin, som
omvandlas av enzymet alliinas till diallyl-
disulfid. Det här ämnet har visat sig vara
ett effektivt antibiotikum även när det
späds ut. Samma ingrediens skapar en
ogynnsam miljö i tarmarna för parasiter
och har därmed en maskdrivande verkan.
Vitlök främjar samtidigt en normal sym-
biotisk tarmflora och möjliggör ett mer
effektivt upptag av näringsämnen.
Utsöndringen av den eteriska oljan via
lungorna steriliserar alveolerna och
luftrören, vilket gör den till en effektiv
behandling mot luftrörsinfektioner.

Vitlök innehåller också germanium,
som har en kärnvidgande verkan och

därmed sänker högt blodtryck, samt glukokinin, som anses sänka blodsockernivån och förbättra bukspottkörtelns funktion, vilket är till nytta vid diabetes och hyperglykemi.

Andra egenskaper hos vitlöken är att den är slemlösande och lindrar katarrer, att den är diaforetisk, det vill säga svett drivande, samt att den är antiinflammatorisk och fungerar som antihistamin, vilket gör att den lindrar allergiska reaktioner. Vissa försök har gjorts som visar att vitlök har en svampdödande effekt, att den är effektiv mot muntorsk samt att den kan hämma tillväxten av maligna celler i urinsystemet. Som om allt detta inte vore tillräckligt, har vitlök också visat sig minska upptaget av lipider och kolesterol och därmed motverka plack i artärerna, vilket i sin tur gör att den kan bidra till att förhindra uppkomsten av hjärtkärlsjukdom.

FÄNKÅL *Foeniculum Vulgare*

Fänkål tillhör den flockblommiga växtfamiljen. Den härstammar från Europa och har inplanterats i de flesta tempererade områden i världen. Fänkål har en särpräglad och aromatisk smak, och en av dess mest kända effekter är att den bidrar till att lindra magknip och kolik hos spädbarn.

Fänkål innehåller eterisk olja vars viktigaste beståndsdel är anetol, samt även tanniner, fet olja, stigmaterol och

kumarin. Dessa verksamma ämnen balanserar matsmältningen och är effektiva mot väderspänningar. Fänkål kan stimulera aptiten och göra så att fettrik mat smälts snabbare.

Fänkål har också antiinflammatoriska egenskaper och kan användas för att vidga luftrören och minska ansamling av vätska och slem i lungorna. Den har en starkt urindrivande verkan och är effektiv vid urinvägsinfektioner samt har visat sig stimulera mjölkproduktion.

RÖDALM/SLIPPERY ELM *Ulmud Fulva*

Rödalm är ett träd som härstammar från Nordamerika. Den inre barken från trädet torkas och mals till ett pulver som kan användas för att tillaga en näringsrik välling.

Den huvudsakliga beståndsdel i rödalm är växtslem, stärkelse och tanniner. Rödalmens slem kan hjälpa till att lindra magsmärter vid kolik och magsår och lindra inflammatoriska magåkomor. Rödalm främjar också slemproduktionen i magtarmkanalen, vilket ger extra skydd för magens och tarmarnas slemhinnor, i synnerhet när det råder överskott av magsyra. Forskningsresultat visar att rödalm innehåller antioxidanter som kan lindra inflammation i tarmarna.

Rödalm har också en mild laxerande effekt eftersom kroppen inte kan bryta ner slem, vilket gör att den mjuka massa som bildas lätt kan röra sig genom tar-

marna. Samtidigt kan rödalm också få musklerna i tarmarna att dras samman och därigenom motverka förstoppning.

RENFANA *Tanacetum vulgare*

Renfana är en perenn växt med stark doft. Den härstammar från Europa, men har inplanterats i Nordamerika. Den växer vilt på ödefält, i häckar och längsvägrenar, och den odlas också i stor omfattning. I det medeltida Storbritannien strödde man ut renfana vid begravingar, eftersom den höll insikter borta. Sedan gammalt har den också använts till avmaskning, särskilt på barn, liksom för att hålla loppor, vägglöss och huvudlöss på avstånd.

Renfana innehåller eterisk olja med beståndsdelar som seskviterpener, laktoner och tujoner. Den har en stärkande inverkan på matsmältningssystemet, stimulerar aptiten och är maskdrivande.

SNÄRJMÅRA *Gallium Aperine*

Snärjmåra är den sträva och snåriga brittiska häckväxt som kallas för "snärjegräs" eller "vattenbinda" som barn ofta

roar sig med att plocka och sätta fast på ryggen på människor. Frukterna är täckta med krokförsedda borst som fastnar i djurs pälsar, så att de sprids bort från moderplantan. För användning som örtmedel måste växten skördas under vår och försommar strax före blomningen.

De verksamma beståndsdelarna i snärjmåra är kumarinykosider, rött färgämne som innehåller en antrakinon, galiosin, citronsyra och andra syror samt tanniner. Galiosin är känt för att ha specifika antiinflammatoriska och kramplösande effekter på urinvägarna och tros kunna förhindra uppkomsten av stenar i urinsystemet.

Snärjmåra har en gynnsam verkan på både urinsystemet och lymfsystemet genom att den ökar cirkulationen och minskar vätskeansamling. Dess vattendrivande egenskaper kan hjälpa till att förebygga ansamling av toxiner i kroppen.

KAJENNEPEPPAR *Capsicum Minimum*

Kajennepepparn härstammar från Centralamerika, men fördes till Europa och Indien på 1400-talet av portugiserna. Kort därefter spreds odlingen av kajennepeppar till Afrika, som nu är främsta leverantör till Storbritannien. Kajennepeppar ingår i familjen nattskatta och är släkt med potatis, tomater, tobak, spikklubba och bolmört.

De viktigaste beståndsdelarna i kajennepeppar är alkaloider, däribland capsaicin,

karotenoider (färgämnen), flavoner, askorbinsyra samt eterisk olja. Man vet att capsaicin liknar vissa prostaglandiner, kemiskt närbesläktade fettsyror som stimulerar den glatta muskulaturen och kan sänka blodtrycket, reglera utsöndringen av magsyra i magsäcken, reglera kroppstemperaturen samt dämpa inflammation och minska blodkärlens permeabilitet eller genomsläpplighet. Den har också visat sig ha en smärtstillande effekt.

Kajennepeppar i dess hela form är starkt cirkulationshöjande och svett drivande. Den stimulerar också utsöndringen av magsafter, är antiseptisk och lindrar väderspänningar. När kajennepeppar ingår i ett hälsomedel har den en stärkande effekt och gör så att de andra beståndsdelarna förs ut i alla vävnader även vid dålig cirkulation.

NÄSSLA

HAR EGENSKAPER SOM BL.A.:
Terapeutisk, urindrivande, sammandragande, blodstillande, stimulerar mjölkproduktion.

KRYDDTIMJAN

HAR EGENSKAPER SOM BL.A.:
Antibiotikum, kramplösande, lindrar väderspänningar, maskdrivande.

KANEL

HAR EGENSKAPER SOM BL.A.:
Antibiotisk, kramplösande, lindrar väderspänningar, maskdrivande.

PEPPARMYNTA

HAR EGENSKAPER SOM BL.A.:
Motverkar parasiter, lindrar väderspänningar, främjar flödet av gallvätska till tarmen, bakterie- och svampdödande.

KVASSIA

HAR EGENSKAPER SOM BL.A.:
Stimulerande, stärkande, aptitstimulerande, maskdrivande.

ÅLANDSROT

HAR EGENSKAPER SOM BL.A.:
Slemlösande, hostdämpande, svett drivande, antimikrobiell.

VITLÖK

HAR EGENSKAPER SOM BL.A.:
Maskdrivande, antibiotisk, svett drivande, slemlösande, lindrar diabetes, blodtryckssänkande, svampdödande, antihistamin, sänka kolesterol.

FÄNKÅL

HAR EGENSKAPER SOM BL.A.:
Lindrar väderspänningar, antiinflammatorisk, urindrivande, stimulerar mjölkproduktionen, vidgar luftrören.

RÖDALM

HAR EGENSKAPER SOM BL.A.:
Milt laxerande, antiinflammatorisk, näringsrik, lindrar magsår.

RENFANA

HAR EGENSKAPER SOM BL.A.:
Stimulerande, stärkande, aptitstimulerande, maskdrivande.

SNÄRJMÅRA

HAR EGENSKAPER SOM BL.A.:
Ökar cirkulation, minskar ödem, urindrivande, detoxifierande.

KAJENPEPPAR

HAR EGENSKAPER SOM BL.A.:
Stimulerande, stärkande, lindrar väderspänningar, kramplösande, svett drivande, smärtstillande..

Leading Animal Healthcare

Verm-X för Hund

Crunchies finns i fem storlekar:
100 g, 325 g, 650 g, 1,3 kg, 2,6 kg
Flytande finns i 5 storlekar:
250 ml, 500 ml, 1 liter, 5 liter, 10 liter

Verm-X för Katt

Crunchies finns i fyra storlekar:
60 g, 120 g, 480 g, 1 kg

Verm-X för Kanin

Marsvin, Hamster & Gnagare
Nuggets finns i fyra storlekar:
180 g, 1,5 kg, 4 kg, 8 kg

Verm-X för Burfågel

Pellets finns i en storlek:
100 g

Verm-X för Häst & Pony

Pellets finns i fem storlekar:
250 g, 750 g, 1,5 kg, 4 kg, 8 kg
Pulver finns i fem storlekar:
80 g, 320 g, 480 g, 960 g, 1.440 g
Flytande finns i fem storlekar:
250 ml, 500 ml, 1 liter, 5 liter, 10 liter

Verm-X för Fjäderfå

Pellets finns i fem storlekar:
250 g, 750 g, 1,5 kg, 4 kg, 8 kg
Flytande finns i 5 storlekar:
250 ml, 500 ml, 1 liter, 5 liter, 10 liter

Verm-X för Viltfågel

Pellets finns i fyra storlekar:
1 liter, 5 liter, 10 liter, 20 liter

Poultry Zest

Pellets finns i tre storlekar:
250 g, 750 g, 1,5 kg

Verm-X för Får & Get

Pellets finns i fem storlekar:
750 g, 1,5 kg, 2,25 kg, 4 kg, 8 kg

Verm-X för Ko

Pellets finns i fyra storlekar:
1,5 kg, 2,25 kg, 4 kg, 8 kg

Verm-X för Gris

Pellets finns i fem storlekar:
750 g, 1,5 kg, 2,25 kg, 4 kg, 8 kg

Verm-X för Brevduva

Pellets finns i fyra storlekar:
500 ml, 1 liter, 5 liter, 10 liter

Keep-Well för Fjäderfå

Pellets finns i tre storlekar:
250 g, 750 g, 1,5 kg

Allergy-X

Oval Biscuit finns i två storlekar:
150 g, 400 g

Verm-X för Alpaca & Lama

Pellets finns i fyra storlekar:
750 g, 1,5 kg, 4 kg, 8 kg

Verm-X för Reptiler

Pulver finns i två storlekar:
25 g, 50 g

Verm-X för Trädgårdsfåglar

Pellets finns i en storlek